

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24CoP/4/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2718201891
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 03. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Magdaléna Krajčovičová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2020:2718201891.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Magdaléna Krajčovičová a sudkýň: JUDr. Andrea Dudášová a JUDr. Ľuboslava Vanková, v právnej veci vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: W. W., nar. XX.XX.XXXX, dieťa matky: X. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. XXXX/XX, Z., zastúpená advokátkou : JUDr. Beáta Jankovičová, Hviezdoslavova 2556/63, Senica a otca: Q. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. XXXX/XX, Z., maloletý bytom u starých rodičov, dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov: Q. W., nar. XX.XX.XXXX a U. W., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom M. K. XX, Z., zastúpení advokátom : JUDr. Ján Pekar, Potočná 191/39, Skalica, o návrhu matky na úpravu styku s maloletým dieťaťom, na odvolanie starých rodičov proti rozsudku Okresného súdu Skalica č.k.8P/153/2018-86 zo dňa 25.09.2019 takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**
- II. Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie o návrhu matky na úpravu styku rozhodol nasledovne :

„I. Matka je oprávnená stýkať sa s mal. W. s účinnosťou od prvého dňa po právoplatnosti tohto rozsudku do posledného dňa tretieho mesiaca po právoplatnosti rozsudku každý párnny týždeň v stredu od 13:30 hod. do 14:00 hod. na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, pracovisko Skalica, odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálno - právnej ochrany detí a sociálnej kurately a to za prítomnosti sociálneho pracovníka alebo psychológa, ktorý bude prítomný pri stretnutí matky s mal. W..

II. Matka je oprávnená stýkať sa s mal. W. s účinnosťou od prvého dňa štvrtého mesiaca po právoplatnosti tohto rozsudku do posledného dňa šiesteho mesiaca po právoplatnosti tohto rozsudku každý párnny týždeň v stredu od 13:30 hod. do 14:30 hod. na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, pracovisko Skalica, odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálno - právnej ochrany detí a sociálnej kurately a to za prítomnosti sociálneho pracovníka alebo psychológa, ktorý bude prítomný pri stretnutí matky s mal. W..

III. Starí rodičia sú povinní mal. W. na styk s matkou počas realizácie styku na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, pracovisko Skalica pripraviť a v určenom čase priviesť na Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, pracovisko Skalica, odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálno - právnej ochrany detí a sociálnej kurately a za prítomnosti sociálneho pracovníka alebo psychológa odovzdať dieťa matke a po ukončení styku si maloleté dieťa v určenom čase a na rovnakom mieste prevziať.

IV. Matka je oprávnená stýkať sa s mal. W. s účinnosťou od prvého dňa siedmeho mesiaca po právoplatnosti tohto rozsudku každý párnny týždeň v stredu od 13:30 hod. do 14:30 hod. s tým, že starí

rodičia sú povinní dieťa na styk s matkou pripraviť a v určený čas ho v mieste bydliska dieťaťa odovzdať matke a matka je povinná na tom istom mieste dieťa starým rodičom riadne a včas vrátiť.

V. Súd nepriznáva žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania.“

2. Rozhodnutie odôvodnil s použitím s 2 ods. a 2 civilného mimosporového poriadku obsahom dohovoru o právach dieťa čl. 3 ods. 1, čl. 18 ods.1 a 2, čl. 16 ods.1, čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy SR, § 24 ods.4, § 28 ods.1 a 3, § 36 ods.1 Zákona o rodine a vecne tým, že matka malol. dieťaťa sa návrhom doručeným súdu dňa 09.08.2018 v konaní vedenom pod sp. zn. 7P/36/2018 domáhala zníženia výživného zo sumy 120 eur na minimálne zákonné výživné z dôvodu, že u nej došlo k podstatnej zmene pomerov. Doplneným podaním žiadala aj o zmenu úpravy jej styku s mal. W., ktorý je zverený do náhradnej osobnej starostlivosti jeho starých rodičov. Súd uznesením č. k. 7P/36/2018 - 132 zo dňa 29.11.2018 vylúčil návrh matky na úpravu jej styku s mal. W. na samostatné konanie. Matka maloletého žiadala akýkoľvek styk, v akomkoľvek rozsahu, v akejkoľvek forme hoc aj za účasti psychológa. Starí rodičia maloletého a otec dieťaťa nesúhlasili s návrhom matky z dôvodu, že W. matku odmieta a nechali na rozhodnutí dieťa, či sa chce s matkou stretávať.

3. Kolízny opatrovník súhlasil s potrebou úpravy styku matky s dieťaťom, hoci aj na ich úrade za prítomnosti psychológa.

4. Súd vykonal dokazovanie a zistil tento skutkový stav veci:

5. Okresný súd Skalica rozsudkom č. k. 8P/47/2017 - 46 zo dňa 06.09.2017 (právoplatný dňa 20.07.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 11CoP/12/2018 - 80 zo dňa 27.06.2018) zveril mal. W. do náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov, každému z rodičov dieťaťa určil povinnosť platiť výživné po 120 eur mesačne. Zároveň zamietol návrh matky na zverenie mal. W. do jej osobnej starostlivosti. Súd vtedy neupravil styk matky s dieťaťom. Okresný súd Skalica rozsudkom č. k. 7P/36/2018 - 130 zo dňa 29.11.2018 (právoplatný 11.12.2018) znížil matke mal. W. výživné zo 120 eur na sumu 50 eur mesačne.

6. Z obsahu pripojeného spisu tunajšieho súdu, sp. zn. 7P/36/2018 súd zistil, že bol dňa 22.11.2018 vykonaný výsluch (na čl. 115 pripojeného spisu) mal. W., aby sa sám vyjadril k návrhu jeho matky na styk s ním. Vtedy W. uviedol, že s matkou nie je v kontakte. Na matku si pamätá, ako ho zavrela medzi dvere a nechcela pustiť a vtedy mal 5 rokov. Matka sa s ním nehrala, na krúžok výtvarnej ho nevodila, len raz ho zaviezla. S matkou si nepíše, nevolá a ani nechce. Dieťa uviedlo, že si pamätá, keď k nim prišli policajti búchať a pamätá si, ako ho matka vareškou búchala po rukách. Dieťa tvrdí, že si pamätá opitú mamu ako nadávala jeho babke - dodal, že tak mu to babka povedala. Pamätá si, že keď ako prvák si išiel po vysvedčenie, boli tam starí rodičia, otec i matka a vtedy nekričala. Učí sa s babkou, ktorá ho aj skúša. Vtedy povedal, že vie o matkinom tehotenstve a chcel by vedieť, čo bude mať. Doma u starých rodičov sa o jeho mame nerozpráva. Matku nechce vidieť ani sa s ňou stretávať, nechce jej dať šancu. Mal. W. neuviedol žiadny dôvod jeho negatívneho postoju k matke a prečo ju odmieta.

7. Súd uznesením č.k. 8P/153/2018-20 z 9.1.2019 (už pod sp. značkou, pod ktorou bolo vedené vylúčené konanie o styku) uložil povinnosť starým rodičom zložiť preddavok na trovy dôkazu v sume 1000 eur. Keďže starí rodičia preddavok nezaplatili, súd až dopytom na ich právneho zástupcu zistil, že ani nezaplatia, tak začal vo veci konať aj bez toho.

8. Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Senica zo dňa 21.01.2019 mal súd preukázané, že starí rodičia mal. W. bývajú v 3-izbovom byte, v ktorom má maloletý svoju plne vybavenú izbu aj s televízorom. Starí rodičia sa o maloletého starajú od jeho 7 mesiacov. Stará matka bola v čase začatia konania evidovaná na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Hodoníne, hľadala si prácu a chodila na príležitostné brigády. Starý otec bol v čase začatia konania taktiež evidovaný na Úrade práce a privyrábal si na brigádach. Otec maloletého býval svojho času u priateľky, avšak momentálne býva u starých rodičov a v čase začatia konania pracoval vo firme v Hodoníne s mesačným príjmom 950 eur mesačne. Otec plánoval odísť do Anglicka za prácou. Matka dieťaťa býva v 3-izbovom byte so svojimi rodičmi a maloletý tam má tiež svoju vlastnú izbu. Matka poukázala na to, že keď sa snažila s maloletým skontaktovať, tak starí rodičia ju vyhnali. S maloletým vykonal pohovor kolízny opatrovník a ten sa od dieťaťa dozvedel, že keď videl matku vonku s kočíkom, tak sa schoval za panelák. Mal. W. kolíznemu

opatrovníkovu povedal, že mama ho stratila, lebo má už teraz druhé dieťa. Podľa jeho vyjadrenia mu je u starých rodičov dobre, poslúcha ich a babka sa s ním učí.

Na pojednávaní dňa 18.04.2019 kolízny opatrovník oznámil, že so starými rodičmi sa dohodli návštevy maloletého u psychologičky, kde chodí a počas posledného mesiaca tam bol raz v sprievode matky a dvakrát s otcom. Kolízny opatrovník dodal, že maloletý sa odmieta stretnúť s matkou aj za prítomnosti jeho starej matky.

9. Stará matka (na pojednávaní 18.4.2019) uviedla, že nie je za to, aby sa maloletý s matkou stretával. Poukázala na to, že matka mu na Vianoce kúpila darček (vodové farby, štetce, zásterka aby sa nezašpinil, mikrofón), avšak maloletý chcel darčeky od nich: skejtboard, kolo, tablet. Podľa starej matky mu bežne kupujú na Vianoce takéto darčeky od malička dodajúc, že malý má už štvrtý tablet. Maloletý sa schováva pred matkou dajúc si kapucňu na hlavu, lebo sa jej bojí. Ďalej uviedla, že psychologičke uviedol, že sa mu nič nepáči na mame. Počas spolužitia jej syna s matkou dieťaťa maloletý v ich byte prespal asi dvakrát. Stará matka tvrdí, že keď sa začína spomínať pred maloletým téma matky, tak sa u maloletého opäť prejavujú znaky koktania. Na poslednom pojednávaní dala súdu do pozornosti, že mal. W. začal matku oslovovať „mama“ a už jej nehovorí ona. Býva s manželom a maloletým blízko matky a teda ak by maloletý chcel, tak by ju navštívil. Doma o matke nerozprávajú ani v dobrom ani v zlom, ale maloletý matku odmieta, pamätá si u nej len zlé. Stará matka poukázala na to, že počas spolužitia jeho syna s matkou dieťaťa maloletý prespal v ich („rodičovskej“) domácnosti najviac dva krát. Na pojednávaní 4.6.2019 stará matka uviedla, že maloletý začal opäť koktať keď sa spomína téma matky. V rámci svojich iných vyjadrení zase uvádzala, že u nich doma sa téma matky nespomína. Okrem koktania podľa nej W. iné problémy nemá.

10. Podľa starej matky maloletého, tento navštevuje v piatok krúžok výtvarnej v Českej republike, vždy v piatok v čase 14,30 hod. až 16,30 hod. Z domu ho vozia na krúžok o 14,00 hod. a vracajú sa späť o 18,00 hod. W. má denne 5 vyučovacích hodín, školu má denne do 12,30 hod., potom chodí na obed a v utorok alebo štvrtok (to stará matka presne uviesť nevedela) končí až o 13,00 hod, lebo má 6 hodín. Maloletý chodí po návrate zo školy a napísaní úloh stále s kamarátmi von a je vonku od 16,00 hod. do 18,00 hod. Žiadala, aby bol styk maloletého s matkou nechaný na vôli mal. W. a on pokiaľ bude chcieť, tak za matkou pôjde. Podľa tvrdenia starej matky jej vnuk povedal, že ak bude zverený matke, tak s ňou (starou matkou) spolu utečú. Ani otec nesúhlasí, aby sa matka s maloletým stretávala z dôvodu, že nemá záujem. Podľa jeho slov matka sa s ním stretávať chce, naháňa ho, ale dieťa sa bojí. Maloletý sa o matke baviť nechce. Vnuk povedal, že matka ho volala nazrieť do kočíka. Podľa jeho vyjadrenia W. mu povedal, že s matkou sa stretávať nechce, avšak dôvod mu neuviedol doplniac že matka o dieťa záujem nemala. Starý otec je aktuálne evidovaný ako nezamestnaný, nepoberá žiadne dávky, avšak pracujúc brigádnicky v Rakúsku vo vinárstve a mesačne si privyrobí 500 - 600 eur.

11. Aktuálne je stará matka dieťaťa stále nezamestnaná, neevidovaná, avšak brigádne pracuje v Rakúsku s manželom a synom, denne do práce dochádzajú. Tiež uviedla, že mal. W. má v škole družinu (školský klub).

12. Otec zastáva názor, aby bolo na synovi či sa chce alebo nechce stretávať s matkou. Podľa slov otca sa jeho syn matky bojí, ale s psychologičkou neriešil dôvod tohto bránia. Podľa názoru otca matka o maloletého záujem nemá, od malička si ho nevšímala a preto nevie, načo teraz bojuje. Z vyjadrenia otca súd na poslednom pojednávaní zistil, že synovi sa kupovali letenky do Anglicka len niekoľko dní pred odletom a ako doprovod mal syn jeho sestru s priateľom a ich dieťa. Teda nešli s ním starí rodičia ani on, otec. Následne otec prišiel po syna do Anglicka. Podľa slov otca maloletý školu v Anglicku nenavštevoval, bol na návšteve u tety.

13. Matka mal. W. je na rodičovskej dovolenke so svojim druhým synom, K., nar. X.X.XXXX, ktorý pochádza z jej terajšieho druhovského pomeru. Jej druhé dieťa má denný režim taký, že vstáva o 6,30 hod, ide spať o 11,00 hod., po obede vstáva o 16,00 hod. nasleduje kúpanie. Matka trávi čas s K. vonku od 13,00 hod. do 15,00 hod. Všetci traja bývajú spolu v jednej domácnosti.

14. Právny zástupca starých rodičov v rámci prvých pojednávaní uviedol, že psychologička v správe kolízneho opatrovníka z 24.9.2019 (cca o 4 mesiace) uviedla, že od 4.6.2019 do 18.9.2019 bolo u psychologičky zrealizovaných 9 konzultácií, z toho 5 individuálnych a 3 rodinné (1 so starým otcom a

2 s starou matkou) a s matkou dieťaťa sa realizovali 3 konzultácie (1 s jej partnerom a 2 len s ňou). V závere je uvedený, že cieľ poradenstva sa nepodarilo naplniť.

15. Z výsluchu svedkyne Mgr. I. U. (na pojednávaní 4.6.2019) , ktorá pracuje ako psychologička na referáte na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny súd zistil, že začala pracovať s mal. W. od 1.4.2019 na podnet kolízneho opatrovníka. Do dňa pojednávania (dňa 04.06.2019) uskutočnila s maloletým 7 konzultácií (3 individuálne len s dieťaťom a 4 rodinné- z toho 3 s otcom dieťaťa a 1 s starou matkou dieťaťa). Mala konzultácie aj so starými rodičmi a to 3 so starou matkou, individuálne aj so starým otcom a potom spoločné s obomi. Po 18.4.2019 ju kontaktovala aj matka dieťaťa a mala s ňou 3 sedenia vždy za prítomnosti jej terajšieho partnera Y. S.. Jej cieľom je zlepšiť komunikáciu medzi oboma stranami a riešiť styk s dieťaťom. Podľa vyjadrenia psychologičky obe strany (starí rodičia a matka) odmietli spoločné stretávanie, vníma medzi nimi napätú situáciu.. Psychologička Mgr. U. jasne zadefinovala, že je v záujme maloletého, aby mal záujem stretávať sa s matkou, ale nie je jednoduché. Z jej vyjadrenia súd zistil, že jej mal. W. neuviedol objektívny dôvod, pre ktorý odmieta styk s matkou a len tvrdí, že nechce mať s matkou kontakt.

16. Zo správy kolízneho opatrovníka zo dňa 22.07.2019 mal súd preukázané, že matka, otec a starí rodičia sa od apríla 2019 zúčastňujú sedení na Referáte poradensko - psychologických služieb, nakoľko maloletý matku odmieta a medzi matkou a starými rodičmi sú zlé vzťahy. Maloletý na pohovore uviedol, že na vysvedčení mal jednu dvojku a samé jednotky a teší sa na prázdniny, nakoľko pôjde k tete do Anglicka, zoberie ho teta a do Anglicka príde pre neho otec. Taktiež spomenul kolíznemu opatrovníkovi, že sa mu snívalo, že matka zabila babku a on spal na cintoríne.

17. Zo správy detskej lekárky mal. W., MUDr. P., z 13.3.2019 súd zistil vyjadrenie lekárky, že maloletý k nej chodí len v doprovide starých rodičov a matka sa o zdravotný stav dieťaťa nezaujíma.

18. Starí rodičia vo svojom podaní z 5.9.2019 (čl. 76) uviedli, že dňa 16.07.2019 odcestovali do Anglicka a naspäť prišli 05.08.2019. Psychologička mala dovolenku od 12.08.2019 do 22.08.2019 a tak nasledujúci deň ju kontaktovali. Sedenia u psychologičky sa zúčastnili dňa 30.08.2019 a 02.09.2019. V závere opäť dodali, že dieťa odmieta stretnutie s matkou.

19. Právna zástupkyňa matky na poslednom pojednávaní poukázala na to, že sedenia u psychologičky nepriniesli žiadny výsledok. Matka poskytla psychologičke svoje pozitívne fotky s maloletým, ktoré mu však ukázané na sedeniach neboli.

20. Zo správy základnej školy navštevovanej maloletým z 7.5.2019 súd zistil, že v tom čase bol W. v 3. ročníku. Jeho dochádzka je pravidelná, dosahuje dobré vyučovacie výsledky, na hodiny je pripravený, domácu prípravu má na dobrej úrovni, dodržiava školský priadok. Cez prestávky je živý, občas sa dostane do konfliktu so spolužiakmi. V škole sa stravuje, navštevuje školský klub. Starí rodičia mu zaplatili plavecký výcvik aj školu v prírode. V školskom roku 2018/2019 matka neprejavila iniciatívu komunikovať zo školou vo veciach výchovno - vzdelávacieho procesu.

21. Mal. W. navštevuje od septembra 2019 štvrtý ročník základnej školy. Na konci školského roku v treťom ročníku mal len jednu dvojku a ostatné samé jednotky. V piatok navštevuje krúžok výtvarnej v Hodoníne, kam ho vozia jeho starí rodičia.

22. Po zistení vyššie uvedených skutočností, súd vychádzal zo základnej premisy, že zákon o rodine vo svojich ustanoveniach používa pojmy "výchova" a "osobná starostlivosť". V tejto súvislosti treba uviesť, že pojem výchova je širší ako pojem osobná starostlivosť, avšak tá je len elementárnou zložkou výchovy a starostlivosti o maloleté dieťa v širšom slova zmysle. Starostlivosť o maloleté dieťa okrem výchovy zahŕňa aj starostlivosť o zdravie, výživu a všestranný vývoj maloletého dieťaťa. Rodičovské práva a povinnosti majú obidvaja rodičia v rovnakom rozsahu, pričom je irelevantné, či sú rodičia dieťaťa manželmi alebo nie. Uvedené tvrdenie podporuje aj čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky a vyplýva aj z citovaného čl. 16 Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien.

23. Súd skúmal zmenu pomerov ohľadom úpravy styku matky s dieťaťom od 6.9.2017, kedy súd prvého stupňa rozsudkom č.k. 8P/47/2017 - 46 (právoplatný dňa 20.07.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 11CoP/12/2018 - 80 zo dňa 27.06.2018) zveril dieťa do náhradnej osobnej

starostlivosti starých rodičov. V tom čase súd neupravil styk matky s maloletým a matka pracovala ešte v zahraničí. Súd sa zaoberal dôvodmi návrhu uvádzanými matkou a taktiež dôvodmi starých rodičov a otca dieťaťa, pre ktoré by súd nemal styk dieťaťa s matkou upraviť. Súd vychádzal okrem iného z aktuálneho veku dieťaťa, z terajšieho spôsobu a formy komunikácie starých rodičov a rodičov dieťaťa, z vyjadrenia maloletého, z vyjadrení psychologičky Mgr. U. a kolízneho opatrovníka, a z toho, či sa realizuje nejaký styk rodičov s mal. W.. Osobitne prihliadal aj na to, či a akou formou vychovávajú W. starí rodičia, ktoré majú dieťa zverené a sú povinní ho zastupovať v bežných veciach.

24. Vykonaným dokazovaním mal súd objektívne preukázané, že návrh matky je podaný dôvodne. Styk otca s dieťaťom sa realizuje, lebo bývajú v jednej spoločnej domácnosti u jeho rodičov. Teda otec ako rodič je s dieťaťom v pravidelnom kontakte bez akýchkoľvek obmedzení. Na druhej strane matka nemá vôbec žiadny styk s mal. W., nestretávajú sa, aj keď návrh na úpravu styku podala už v druhej polovici roku 2018. Maloletý W. súdu, kolíznemu opatrovníkovi aj psychologičke prezentoval svoj nezáujem stretávať sa s matkou, avšak konkrétny objektívny dôvod odmietania neuviedol nikomu a doposiaľ sa ho nepodarilo zistiť ani psychologičke, hoc u nej absolvoval viacero sedení. Matka má vedomosť o postoji syna voči nej, preto je ochotná prijať akýkoľvek minimálny styk so synom a v akejkoľvek forme v záujme začať si budovať so synom citové väzby. Vychádzajúc z pripojených spisov ako i vzájomných vyjadrení starých rodičov a rodičov dieťaťa na pojednávaniach v tejto veci mal súd preukázané, že vzťahy medzi starými rodičmi a otcom na jednej strane a matkou dieťaťa na druhej strane boli a doposiaľ sú tak vážne narušené, že títo (hlavne matka a starí rodičia) nedokážu spolu riadne komunikovať a dieťa si tak len postupne môže budovať sekundárne citové väzby k matke, ak sa pre to vytvoria aspoň minimálne podmienky (I. ÚS 266/2010 (ČR)). Súd pri navrhovanej úprave styku (matka žiadala akýkoľvek styk) prihliadal v prvom rade na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby (k rodičom, príbuzným, priateľom, prostrediu a pod.) a vývinové potreby (vek, školské, zdravotné, záujmové potreby a pod.), stabilitu budúceho výchovného prostredia (životné, ako aj bytové pomery rodičov a starých rodičov, ich hmotné zabezpečenie, povahové vlastnosti, prístup k hmotným statkom a ľudským hodnotám a pod.). Na druhej strane prihliadal na to, že matka má nie len rovnaké povinnosti ako otec dieťaťa (či starať sa o dieťa alebo platiť výživné), ale i rovnaké právo podieľať sa osobne na výchove dieťaťa, stretávať sa s dieťaťom. Toto svoje právo však rodičia nemôžu uplatňovať bez toho, aby brali ohľad na psychický a zdravý duševný vývoj dieťaťa. Súd dbal, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržovanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi. Súd pri rozhodovaní aplikoval všetky vyššie uvádzané právne hypotézy aplikujúc analogicky aj § 36 ods. 1 Zákona o rodine. V rámci konania mal súd preukázané, že vzájomné vzťahy a väzby medzi matkou dieťaťa a starými rodičmi a ich synom (a aj naopak) sú tak vážne narušené bez možnosti dohodnúť sa, preto bolo povinnosťou súdu upraviť výkon rodičovských práv a povinností matky k dieťaťu v časti styku. Rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia a pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa. Obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Základným zmyslom ich starostlivosti musí byť záujem dieťaťa, lebo záujmy dieťaťa je prvoradý. V tomto konkrétnom prípade je mal. W. zverený do náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov, ktorí majú povinnosť zastupovať maloletého v bežných veciach, preto by sa nemali upierať rodičom ich rodičovské práva a obaja ich majú mať rovnaké. Na druhej strane mal súd na pamäti ústavou garantované právo, že nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

25. Vzhľadom na vykonané dokazovanie súd zistil, že maloletý ani nie desaťročný chlapec sa nechce s vlastnou matkou stretávať, pritom žiadny objektívny dôvod k tomu neuviedol ani len psychologičke alebo kolíznemu opatrovníkovi. Vychádzajúc z vyjadrení účastníkov konania súd je toho názoru, že k terajšej situácii a teda nezájmu dieťaťa o matku prispeli ako rodičia dieťaťa tak aj starí rodičia. Súd mal preukázané, že maloletého od jeho 7 či 8 mesiacov mali v starostlivosti starí rodičia v snahe pomôcť rodičom dieťaťa, ktorí vtedy pracovali v Rakúsku. Teda je pochopiteľné, že maloletý má pekný a pevný citový vzťah ku svojim starým rodičom, ktorý ho od mala ku všetkému učili, vychovávali, trávili s ním čas, vodili do škôlky a do školy. Druhý problém súd vidí v tom, že rodičia ani po návrate z práce na víkend si nebrávali dieťa do svojej domácnosti (resp. veľmi sporadicky brávali) a nechávali dieťa opäť v starostlivosti starých rodičov. Súd si dovoľí tvrdiť, že rodičia si týmto uľahčovali svoju povinnosť dieťa vychovávať aspoň v čase kedy im to práca dovoľovala, na druhej strane sa viac budoval vzťah dieťaťa a starých rodičov. Súd vidí hlavný problém ani nie tak v styku ako v absencii komunikácie medzi matkou a starými rodičmi podmienené ich vzájomnou neznášanlivosťou. Toto súdu vyplynulo aj zo záverov psychologičky, lebo to že obe strany (starí rodičia a matka) odmietli spoločné stretávanie, vníma medzi

nimi ako napätú situáciu. A medzi týmito negatívne vymedzenými vzťahmi sa vyvíja desaťročné dieťa, ktoré je v svojej postate tiež už istou osobnosťou s vlastnými myšlienkami, prvotne so vzorom vo svojej starej matke a aktuálne s biologickou matkou citovo len v úzadí.

26. Súd dbal, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi. Z tohto dôvodu súd považoval návrh matky na úpravu akéhokoľvek styku s dieťaťom za dôvodné. Starí rodičia si musia uvedomiť, že matka má nie len povinnosť platiť výživné na dieťa, ale má aj rovnaké práva ako otec dieťaťa žijúci s W. v jednej domácnosti a to podieľať sa na výchove dieťaťa hoc aj v rozsahu trávenia s synom aspoň nejaký čas.

27. V rámci konania stará matka opakovane uvádzala, že ak súd dá dieťa matke, tak W. jej vravel že utečie. Ďalej uvádzala, že dieťa sa matky bojí, nechce sa s ňou stretávať a maloletý má prejavy koktania pri spomínaní matky. Avšak stará matka žiadne toto svoje tvrdenie o koktaní či nesústreďení sa dieťaťa v škole (tvrdené v čase návštevy 3. ročníka) nepreukázala správou od psychológa či školy. Zo začiatku navrhli starí rodičia vykonať znalecké dokazovanie. Súd mienil podrobiť v rámci znaleckého dokazovania nielen dieťa, ale aj starých rodičov a matku na zistenie ich vzájomných citových väzieb. Následne si starí rodičia návrh na znalecké dokazovanie rozmysleli vzhľadom na výšku preddavku. Súd je toho názoru, že pokiaľ by hoc aj minimálnym stykom bol ohrozený vývoj dieťaťa, starí rodičia by sa znaleckému dokazovaniu nebránili hoc požiadajúc aj o povolenie zaplatiť preddavok na znalecké dokazovanie v splátkach. Avšak pre súd je prvotný záujem dieťaťa a preto vychádzal z vyjadrení samotného W., ktorý odmietal styk s matkou a to aj za prítomnosti starej matky. Podporne súd vychádzal zo záverov psychologičky, že je v záujme maloletého mať záujem stretávať sa s matkou. Taktiež bral súd do úvahy to, čo dieťa hovorilo kolíznemu opatrovníkovi. Na základe týchto skutočností veľmi citlivo skúmal, či je alebo nie je v záujme dieťaťa, aby mal určitý hoc aj minimálny styk s matkou. Otec syna žiadosť o neupravenie styku obhajuje aj tým, že matka sa o syna nezaujímal. No úlohou súdu v tomto konaní nie je hodnotiť správanie matky z minulosti, ale vychádzať z toho že svoje rodičovské práva nestratila a o dieťa záujem prejavuje, čo súdu potvrdila aj psychologička.

28. Súd rešpektujúc právo maloletého na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom, starým rodičom a prihliadal prvotne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti starých rodičov dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s matkou. Súd vychádzal podporne aj z toho, že v mesiaci jún 2019 odročil pojednávanie na september z dôvodu, aby mala psychologička cez letné prázdniny možnosť pokračovať v sedeniach s maloletým, pracovať s ním a zisťovať príčiny jeho negatívneho vzťahu k matke. Návrh na odročenie pojednávania z tohto dôvodu dali práve starí rodičia, matka sa k návrhu pridala. Súd na poslednom pojednávaní zistil, že na miesto aspoň júlových stretnutí dieťaťa s psychologičkou poslali starí rodičia maloletého do Anglicka na viac ako 2 týždne, v auguste mala psychologička dovolenku a tak sa dieťa dostalo na sedenie k psychologičke až 30.8.2019. Súd je toho názoru, že starí rodičia síce deklarujú nebránenie v styku, avšak z ich konania súdu skôr vyplýva, že svojim konaním nerobia nič preto, aby aspoň nejaký vzťah medzi matkou a dieťaťom opäť vznikol, aby sa aspoň nejaký styk zrealizoval. Vzhľadom na to, že súd nemal reálne preukázané koktanie dieťaťa, maloletý mal na konci 3. ročníka len jednu dvojku, do školy chodil pripravený a v škole mal dobrý prospech aj v čase už prebiehajúceho tohto konania, súd dospel k záveru že je potrebné neupierať matke podieľať sa na výchove dieťaťa, ak matka o dieťa záujem prejavuje. Maloletý v čase rozhodovania súdu nenavštevoval žiadne odborné ambulancie.

29. Súd však rešpektoval vyjadrenia samotného maloletého a závery psychologičky Mgr. U. a preto upravil styk matke zo začiatku len v minimálnom rozsahu 30 minút a to na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, pracovisko Skalica, odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálno - právnej ochrany detí a sociálnej kurately za prítomnosti sociálneho pracovníka alebo psychológa. Takto upravil styk po dobu prvých 3 mesiacov od právoplatnosti rozsudku. Následne po dobu ďalších 3 mesiacov súd upravil styk na tom istom úrade ale už na hodinu. Od podania návrhu matky na súd ohľadom styku uplynula doba viac ako rok, od apríla 2019 s maloletým pracuje psychologička Mgr. U. a preto doba 6 mesiacov je podľa názoru súdu dostatočne dlhá na to, aby sa začali opätovne budovať citové väzby medzi matkou a dieťaťom. Preto aj súd určil, že po uplynutí 6 mesiacov od právoplatnosti rozsudku bude styk prebiehať s matkou mimo vyššie uvedeného úradu. Resp. pokiaľ polročné sedenia nenaplnia svoj účel, nič nebráni účastníkom podať si návrh na zmenu úpravy styku. Súd pri takomto hoc i minimálnom styku vychádzal

i z ďalšej potreby dieťaťa, aby sa na jeho výchove podieľali nie len starí rodičia majúci dieťa zverené ale i jeho rodičia, lebo ide o dve vekové generácie a každá z nich má právo prispieť k výchove dieťaťa svojimi životnými skúsenosťami.

30. Pri rozhodovaní o rozsahu úpravy styku súd vychádzal z myšlienkových pochodov, že maloletý W. má v piatok krúžok výtvarnej, ktorý navštevuje už dlho, v utorok alebo štvrtok (stará matka nevedela uviesť) má vyučovanie dlhšie. Potom pre súd pripadali na stretnutia len dni pondelok a streda, kedy W. končí vyučovanie o 13,00 hod. Ďalej súd bral aj na to, že maloletý trávi čas vonku s kamarátmi do 16,00 hod do 18,00 hod. a pracovníčky na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny majú pracovnú dobu do 15,00 hod. Podporne prihliadal súd na to, kedy chodí matka denne von s jej mladším synom. A tak z týchto časov súdu vyšiel styk nateraz na stredú začínajúc časom 13,30 hod.

31. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že absentuje akákoľvek aktivita starých rodičov prispieť k vytváraniu vzťahu matky s dieťaťom, doposiaľ sa maloletý na stretnutie za prítomnosti matky k psychologičke nedostavil, čo starí rodičia odôvodňujú len tým, že maloletý nechce. Súd si ustálil vzájomné vzťahy medzi starými rodičmi a matkou ako veľmi negatívne aj z toho zistenia, že starí rodičia majúci dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti a teda zodpovedajúc za dieťa maloletého poslali letecky do Anglicka bez osobitného súhlasu matky ako druhého rodiča a bez toho, aby dieťa niektorý z nich zodpovedný za dieťa maloletého sprevádzal. Taktiež stará matka odmietla matke oznámiť, kde konkrétne sa maloletý v Anglicku zdržiava. Vzťahy starých rodičov s matkou sú tak vážne narušené, že o matke sa doma nebavia, najprv žiadajú znalecké dokazovanie - ktoré následne odmietnu, potom cez leto dieťa pošlú do Anglicka na miesto snahy pracovať u psychologičky s dieťaťom. Z týchto dôvodov aj súd dospel k záveru, že je nutné aspoň minimálne styk upraviť.

32. O trovách konania rozhodol súd v zmysle § 52 C.m.p. veta prvá, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania

33. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie starí rodičia maloletého prostredníctvom svojho právneho zástupcu a to proti výrokom I., II., III. a IV. z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. b), f) CSP. Poukázali na to, že súd prvej inštancie upravil styk matky s maloletým dieťaťom s tým, že v samotnom odôvodnení rozsudku sa viac krát opakujú spojenia zdôrazňujúce, že najdôležitejším je záujem dieťaťa a (bod 37 až 42 odôvodnenia), na druhej strane treba konštatovať, že samotné rozhodnutie súdu je v absolútnom rozpore s týmito tvrdeniami a vyjadreniami súdu, pretože je v príkrom rozpore so záujmami maloletého W., preto rozhodnutie súdu je nezrozumiteľné. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že matka maloletého W. až do podania návrhu na úpravu styku, neprejavovala o dieťa vôbec žiadny záujem po dobu päť rokov a to aj napriek tej skutočnosti, že býva v tom istom meste ako maloletý W., nikdy sa neinformovala o jeho zdravotnom stave, o jeho chovaní v predškolskom zariadení, ani v škole. Maloletému W. nezasielala a ani nezasiela žiadne darčeky k narodeninám, meninám, vianočným sviatkom a podobne Absolútne žiadnym spôsobom sa nepodieľa na zabezpečení potrieb maloletého W.. Nepozná jeho záujmy a na druhej strane treba konštatovať, že ani maloletý W. nemá k matke vytvorený takmer žiadny vzťah, skôr možno hovoriť o negatívnom vzťahu, ktorý vyplýva zo skutočností, ktoré sa stali v jeho útlove veku. Maloletý W. má z matky a zo stretnutí s ňou strach a k matke nemá vytvorený žiadny citový vzťah. Prevládajú u neho iba negatívne zážitky v čase, keď bol v kontakte s matkou, kedy dochádzalo dokonca k negatívnym zážitkom vyplývajúcich z fyzických útokov matky na maloletého. Pamätá si, že ho bila vareškou po rukách, že bola opitá, nadávala mu a tiež starej matke dieťaťa. Maloletý W. má veľmi dobrý citový vzťah k starým rodičom, ktorí jeho výchovu zabezpečujú a zvládajú. Matka so starými rodičmi vôbec nekomunikuje a ani prostredníctvom nich sa o neho nezaujíma. Z potvrdenia spoločnosti Logomedik, s.r.o. zo dňa 23.10.2018 bolo preukázané, že maloletý W. trpel zajakavosťou a v starostlivosti ambulancie bol od 16.12.2013 a terapia u neho bola ukončená 27.06.2018 s tým, že klinický obraz zajakavosti sa zmenil a reč dieťaťa bola plynulá tak, ako v domácom, ako aj v cudzom prostredí. V súčasnosti je zhoršený zdravotný stav u maloletého W. tým, že sa vedie konanie o úpravu jeho styku s matkou. Opätovne sa u neho začína prejavovať zajakavosť, čo je nepochybne spôsobené súčasnou stresovou situáciou vyplývajúcou z návrhu matky na úpravu styku. Zo strany matky podaný návrh ide o formálny prejav, ktorý pravdepodobne vyplýva z toho, že vykoná určité úkony k maloletému W., ktoré by mohli negatívne vplývať na vzájomný vzťah medzi starými rodičmi a samotným maloletým W.. Súd úpravou styku matky s maloletým žiadnym spôsobom nechráni záujem dieťaťa, nerešpektuje vyjadrenie dieťaťa a neprihliadol na jeho záujem a žiadnym spôsobom nerešpektoval vyjadrenie maloletého W..

Čo sa týka úpravy styku maloletého W. je nutné poukázať i na tú časť rozhodnutia súdu, kde súd upravil styk maloletého W. od prvého dňa štvrtého mesiaca po právoplatnosti rozsudku do posledného dňa šiesteho mesiaca po právoplatnosti rozsudku, a to na každý páry týždeň v stredu od 13.30 hod. do 14.30 hod. na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny Senica, Pracovisko Skalica, a to za prítomnosti sociálneho pracovníka alebo psychológa, ktorý bude prítomný pri stretnutí matky s maloletým W. (bod II. výrokovej časti rozsudku) a tiež na časť rozhodnutia súdu, kedy s účinnosťou od prvého dňa siedmeho mesiaca po právoplatnosti rozsudku je matka oprávnená stretávať sa s maloletým W. každý páry týždeň v stredu od 13.30 hod. do 14.30 hod. (bod IV. výrokovej časti rozsudku). Je nereálne, aby sa styk maloletého W. s jeho matkou v tomto čase realizoval. Ako je uvádzané vo vyjadrení zhora, maloletý W. odmieta akýkoľvek osobný kontakt so svojou matkou. Rozhodnutie súdu je teda v rozpore so záujmom maloletého W., kde súd sa snaží tvrdiť, že stretávanie sa maloletého W. s jeho matkou má byť v jeho záujme. Navrhli, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a návrh matky na úpravu styku s maloletým zamietol.

34. Predmetné odvolanie následne bolo doplnené s tým, že starým rodičom maloletého bol doručený návrh na zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti a zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti otca, z ktorého tiež vyplýva, že maloletý matku aj naďalej odmieta. Je teda zrejmé, že maloletý W. s matkou sa nechce stretávať, tento stav má kolízny opatrovník objektívne zistený.

35. K doručenému odvolaniu sa vyjadrila matka s tým, že tvrdenia odvolateľov považuje za nesprávne, nakoľko tvrdí, že v súdnom konaní nebolo preukázané, že styk matky s maloletým W. by mal negatívny vplyv na jeho psychický vývoj, nebolo preukázané a toto ich tvrdenie nevychádza z ničoho iného iba z ich tvrdení a z tvrdenia otca maloletého. Odvolávatelia ďalej v konaní navrhli vykonať znalecké dokazovanie psychiatrom z odboru klinickej psychológie detí a dospelých, ktorý mal posúdiť, či styk matky s maloletým bude vhodný a či ako oni tvrdili by mal negatívny vplyv na jeho psychický vývoj, následne však neuhradili preddavok a z tohto dôvodu sa znalecké dokazovanie nevykonalo. V priebehu konania bolo preukázané, že odvolávatelia pre svoj vyostrený vzťah s matkou maloletého dieťaťa nechcú ani len pripustiť, že by matka mala mať možnosť sa s maloletým stretávať. Žiadnym spôsobom neprispeli, aby sa vzťahy maloletého k matke zlepšili práve naopak keď mohli vtedy, aj napriek navonok deklarovanej snahe, budovaniu vzťahu bránili.

V priebehu dokazovania vykonala sudkyňa rozhovor s maloletým a konštatovala, že maloletý pri ich spomenutí matky nezačal mať problémy s vyjadrovaním a s rečou, ani sa nezakotával ako neustále tvrdí stará matka. Sudkyňa počas osobného pohovoru badala na maloletom jeho záujem o tehotenstvo matky a o svojho nového brata, ktorý sa v priebehu konania narodil. Všetky negatívne spomienky, ktoré si maloletý má „pamätat“, sa mali odohrať tak dávno, že vzniká naozaj pochybnosť o tom, že si maloletý tieto situácie pamätá. Aj napriek ochote navrhovateľky poskytnúť maloletému čas a dať šancu odbornému prístupu k maloletému, stretnutia u psychológa na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny nevedli k žiadnemu progresu, nakoľko sedenia odvolávatelia nedodržiavali. Argumentácia súdu v odôvodnení rozsudku je logická, vychádza zo zisteného skutkového stavu a reflektuje skutočný stav ako aj enormné úsilie matky o akýkoľvek styk s maloletým W..

Rozsudok je vecne správny a preto ho navrhujú potvrdiť.

36. K odvolaniu sa vyjadril aj kolízny opatrovník s tým, že vzhľadom na vyjadrenia starých rodičov majú za to, že na základe dokazovania, ako aj na súdnych pojednávaniach bolo preukázané, že medzi starými rodičmi, otcom a matkou maloletého je komunikácia vážne narušená. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, pracovisko Skalica, odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ponúkol starým rodičom, otcovi, matke a maloletému pomoc poradenstva na služobnom úrade, pričom cieľom poradenstva bolo pomôcť klientom v danej situácii, a to najmä konštruktívne komunikovať, pochopiť vzájomné konflikty a minimalizovať dopad ich konfliktov na maloletého a tým pracovať na obnove vzťahu medzi maloletým W. a jeho biologickou matkou. Cieľ poradenstva sa počas stretnutí nepodarilo naplniť. Stará matka naďalej vždy uvádza, že maloletý sa zakotáva, matka ho nekontaktuje, nechodí za ním a neposiela mu darčeky. Matka darčeky neposiela, nakoľko starí rodičia podľa jej vyjadrenia ich aj tak vyhodia, na návštevu za maloletým sa ísť bojí, aby na ňu starí rodičia nezavolali políciu, no uviedla, že keď sa s maloletým stretla v meste a bol sám, normálne s ňou komunikoval. Tiež mali možnosť vidieť video na sociálnej sieti youtube, kde maloletý vystupuje pod menom bexin mban, na tomto videu sa maloletý vulgárne vyjadruje ale jeho reč je plynulá, bez zakotávania.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Senica, pracovisko Skalica, odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately súhlasí s napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie, nakoľko matka má právo na styk s maloletým, aby si opäť vybudoval vzťah s matkou.

37. K doplnenému odvolaniu starých rodičov sa vyjadrila matka s tým, že v čase prípravy vyjadrenia k odvolaniu mala právna zástupkyňa matky k dispozícii informáciu o podanom návrhu na zrušenie náhradnej osobnej starostlivosti o zverenie maloletého do osobnej starostlivosti otca bez toho, že by vedela, že takýto návrh bol podaný Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. Zotrvala na svojom názore, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny.

38. Vyjadrenie k vyjadreniu k odvolaniu matky podali starí rodičia s tým, že trvajú na tom, že súd nesprávne vyhodnotil zistený stav vecí. Opakovane zdôrazňoval, že maloletý nemá žiaden vzťah k matke, naopak jeho vzťah je absolútne negatívny k nej a má obavy zo stretávania sa s ňou. Pokiaľ nezložili preddavok na znalecké dokazovanie, bolo to z dôvodu ich majetkových pomerov. Maloletý W. v priebehu konania, keď bol informovaný, že pôjde na súd a že sa s ním bude rozprávať sudkyňa sa mohlo stať, že sa nezajakával, avšak práve preto, že predtým mu bolo vysvetlené, že ide o bežný rozhovor, z ktorého nemusí mať žiadne obavy, žiadnym spôsobom ho neovplyvňovali a preto sa u neho tak v krátkom časovom úseku porucha reči neprejavila. Maloletý však matku naďalej odmieta. K vyjadreniu psychologičky treba uviesť aj to, že táto vypracovala hodnotenie na matku dieťaťa, jej psychický stav, matka však nedala súhlas k tomu, aby uvedená správa bola súdu oznámená, doručená. Takýto postup matky preukazuje, že nepochybne išlo o stanovisko psychologičky, ktoré by preukázalo negatívne údaje o psychickom stave matky a možnosti negatívneho vplyvu na psychický vývoj maloletého W.. Návrh na zverenie maloletého do výchovy otca bol podaný Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Senica, pracovisko Skalica. Zotrvali na návrhu, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a návrh matky zamietol.

Obdobne sa starí rodičia vyjadrili aj k vyjadreniu kolízneho opatrovníka s tým, že berú na vedomie jeho tvrdenie a tvrdenie matky, že za bežných okolností má byť udržiavaný vzťah medzi matkou a jeho dieťaťom tak, aby sa vytvorilo primerané rodinné puto medzi nimi. Konanie matky však nezodpovedá danej situácii. Z jej strany ide o účelový postup, ktorý v žiadnom prípade nezodpovedá bežnému záujmu rodiča o maloleté dieťa. Svojím konaním matka má iba záujem na narušení vzťahu medzi starými rodičmi a maloletým W.. Maloletý nemá žiadny záujem sa s matkou stretávať a v danom prípade by už malo byť brané do úvahy jeho stanovisko. Nie je pravdou, že by z ich strany boli maloletému vštepované negatívne spomienky na matku.

39. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávneným subjektom - účastníkmi (§ 359 Civilného sporového poriadku), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie prípúšťa (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 363 Civilného sporového poriadku) a že odvolateľ použili zákonom prípustný odvolací dôvod (§ 365 ods. 1 písm. h) Civilného sporového poriadku), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie bez viazanosti rozsahom (§ 65 Civilného mimosporového poriadku) a dôvodmi odvolania (§ 66 Civilného mimosporového poriadku), s prihliadnutím na prípadné vady konania, iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 Civilného mimosporového poriadku), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 Civilného mimosporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke odvolacieho súdu (§ 219 ods. 3 Civilného sporového poriadku) a dospel k záveru, že odvolaniu starých rodičov nie je možné priznať úspech, keďže napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny.

40. Predmetom konania na súde prvej inštancie bola úprava styku matky s maloletým. Predmetom odvolacieho konania bolo posúdiť, či boli splnené podmienky na úpravu tohtos tyku spôsobom zvoleným súdom prvej inštancie v napadnutom rozsudku.

41. Odvolací súd na základe podaného odvolania starými rodičmi, ktorým je maloletý rozhodnutím súdu zverený do osobnej starostlivosti preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav v miere potrebnej pre jeho rozhodnutie a vec správne posúdil i po právnej stránke. Súd prvej inštancie vykonal všetky dôkazy

významné pre rozhodnutie, v súlade s ustanovením § 191 Civilného sporového poriadku vyhodnotil dôkazy a s jeho rozhodnutím ako styk matke s maloletým upravil sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Súd prvej inštancie sa vysporiadal s námietkami starých rodičov uplatnenými v odvolaní, ktoré v prevažnej časti tvorili ich vyjadrenia k návrhu matky už v priebehu konania na súde prvej inštancie a ani otec priebehu neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by mal brániť styku matky s maloletým.

42. Podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ustanovenia § 25 a 26 sa použijú primerane.

43. Podľa § 26 Zákona o rodine, ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností.

44. Podľa § 25 ods. 1 Zákona o rodine rodičia sa môžu dohodnúť o úprave styku s maloletým dieťaťom pred vyhlásením rozhodnutia, ktorým sa rozvádza manželstvo; dohoda o styku rodičov s maloletým dieťaťom sa stane súčasťou rozhodnutia o rozvode.

45. Podľa § 25 ods. 2 Zákona o rodine, ak sa rodičia nedohodnú o úprave styku s maloletým dieťaťom podľa odseku 1, súd upraví styk rodičov s maloletým dieťaťom v rozhodnutí o rozvode.

46. Zákon o rodine zasahuje do úpravy styku s maloletým dieťaťom len v špecifických, neštandardných situáciách s tým, že uprednostňuje dohodu o úprave styku s maloletým dieťaťom a rozhodovanie súdu prichádza do úvahy až po zistení, že takáto dohoda nie je možná. Ak dohody niet, súd upraví styk s maloletým dieťaťom rodičom, ktorí spolu nežijú. Zákon o rodine umožňuje, aby súd upravil styk rodiča s maloletým dieťaťom, keďže kontakt a stretávanie sa maloletého dieťaťa s rodičom, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, je prirodzeným a bežným prostriedkom upevňovania a udržiavania ich vzťahov, ak sa rodičia nedohodnú na styku s maloletým dieťaťom alebo rodič, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, je obmedzovaný a minimalizovaný zásahom iných osôb, s ktorými maloleté dieťa žije. V danom prípade maloletý je zverený do osobnej starostlivosti starým rodičom, ktorí mu túto starostlivosť poskytujú ale ani jeden z rodičov nie je pozbavený rodičovských práv.

47. Aj za danej situácie, pokiaľ medzi rodičmi a starými rodičmi, ktorí zabezpečujú osobnú starostlivosť o maloletého, pri určovaní rozsahu, časového vymedzenia a miesta, možného styku s maloletým nedošlo k dohode, musí súd posudzovať všetky okolnosti veľmi starostlivo. Musí mať na zreteli záujem dieťaťa a dbať na to, aby sa pri rozhodovaní o styku rešpektovalo právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a tiež práva druhého rodiča, ktorý nebude mať maloleté dieťa v osobnej starostlivosti. Povinnosťou súdu je, aby zistil vždy spoľahlivý podklad k všestrannému objasneniu skutočností, ktoré charakterizujú osoby rodičov a prostredia, v ktorom rodičia žijú. Ide najmä o objasnenie osobných a povahových vlastností rodičov, ich zdravotného stavu (telesného i duševného), ich vzťah k rodine, deťom a starostlivosti o ne, ich životných podmienok (povaha zamestnania, hospodárskych a bytových pomerov, faktických možností venovať sa deťom), ich spoločenského uplatnenia, ich postoja k práci, ich vzťah k osobám, s ktorými žijú v spoločnej domácnosti, ich spôsobilosti viesť deti k správne mu vzťahu k druhému rodičovi. Súčasťou výchovného prostredia, ktoré obklopuje maloleté dieťa a pôsobí na ne, sú aj osoby, s ktorými rodičia žijú v spoločnej domácnosti, preto je potrebné primerane skúmať ich osobné a povahové vlastnosti, zdravotný stav, vzťah k maloletým deťom a pod.. Rovnako treba zohľadniť aj vzdialenosť bydliska rodiča, ktorý ho nemá v osobnej starostlivosti, od bydliska maloletého dieťaťa. V každom prípade musí súd pri rozhodovaní o úprave styku rodiča s maloletým dieťaťom skúmať, či takáto úprava styku je v záujme maloletého dieťaťa, či to vyžadujú pomery v konkrétnej rodine, či by nedošlo k citovej ujme, a či by bol rozvoj maloletého dieťaťa najmä z citovej, rozumovej a mravnej stránky ohrozený.

48. Podstatou odvolacej argumentácie odvolateľov je, že súd nekonal v záujme maloletého, pokiaľ neprihliadol na jeho názor, podľa ktorého sa s matkou stretávať nechce.

49. Podľa § 43 ods.1 Zákona o rodine, maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. V konaniach, v ktorých sa rozhoduje o veciach týkajúcich sa maloletého dieťaťa, má maloleté dieťa právo byť vypočuté. Názoru maloletého dieťaťa musí byť venovaná náležitá pozornosť zodpovedajúca jeho veku a rozumovej vyspelosti.

50. Podľa § 38 ods. 1 CMP, ak je účastníkom maloletý, ktorý je schopný vyjadriť samostatne svoj názor, súd na jeho názor prihliadne. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia, názor maloletého zisťuje súd spôsobom zodpovedajúcim jeho veku a vyspelosti. Podľa povahy veci zisťuje súd názor maloletého bez prítomnosti iných osôb.

51. Podľa čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa zabezpečujú štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, dieťaťu, ktoré je schopné samo formulovať svoje názory, právo tieto názory dieťaťa slobodne vyjadrovať, a to vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom je nutné takýmto názorom dieťaťa venovať patričnú pozornosť zodpovedajúcu jeho veku a rozumovej a mentálnej úrovni. S týmto cieľom sa dieťaťu poskytne priestor na vypočutie v každom súdnom a správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to priamo alebo prostredníctvom zástupcu či príslušného orgánu, pričom pri vypočutí musia byť dodržané procedurálne pravidlá vnútroštátneho zákonodarstva. S predmetným právom dieťaťa, teda s právom slobodne formulovať vlastné názory na záležitosti, ktoré sa ho dotýkajú, ako i s právom byť ohľadom týchto vypočuté korešponduje i povinnosť rodičov, súdu a správnych orgánov venovať názoru dieťaťa náležitú pozornosť. Rovnako tu možno uplatniť i tzv. participačné právo dieťaťa, ak je toto maloleté dieťa účastníkom konania a je schopné s ohľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť vyjadriť samostatne svoj názor, musí naň súd podľa ustanovenia § 38 a § 116 CMP prihliadať.

52. Aj podľa Uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 659/2017 z 24. októbra 2017) argumentácia sťažovateľa, že všeobecné súdy nevypočuli maloletého a nezisťovali jeho názor týkajúci sa jeho zverenia do starostlivosti jedného z rodičov, sama osebe bez zohľadnenia ďalších relevantných skutočností (napr. vek maloletého, vypočutie maloletého znalcom) nie je spôsobilým/postačujúcim dôvodom na vyslovenie porušenia označených základných práv sťažovateľa.

53. Súd prvej inštancie v tomto prípade prihliadol na to, že maloletý sa vyjadril, že sa s matkou nechce stretávať, prihliadol však správne aj na ostatné okolnosti, predovšetkým na vek maloletého (10 rokov), na to, že maloletý žije v spoločnej domácnosti so starými rodičmi, ktorí majú negatívny vzťah k matke dieťaťa a styk maloletého s matkou nemajú záujem akceptovať, sú proti akejkolvek forme a možnej úprave tohto styku, pričom maloletý je ovplyvnený ich názormi a postojom. Maloletý pokiaľ nie je pri starých rodičoch, bežnému styku a stretnutí s matkou sa nebráni. Znalecké dokazovanie vo veci navrhnuté starými rodičmi sa nevykonalo pre nesplnenie podmienok zloženia zálohy starými rodičmi.

54. Styk rodiča s dieťaťom je potrebné chápať nielen ako priamy styk, teda osobný kontakt rodiča s dieťaťom po súdom stanovenú alebo rodičmi dohodnutú dobu, ale súčasne aj ako nepriamy styk, ktorý je realizovaný prostredníctvom najrôznejších foriem komunikácie ako je kontakt prostredníctvom listov, telefonátov, SMS správ, e-mailov alebo iných foriem elektronickej komunikácie, pričom v tomto prípade nefunguje žiadna z týchto foriem styku. Keďže neboli zistené žiadne dôvody pre ktoré by sa matka s maloletým synom nemala možnosť stretávať a k dohode nedošlo, sú tu však faktory, ktoré odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie viedli k záveru, že treba styk matky s maloletým upraviť.

55. Čo sa týka nerešpektovania záujmu maloletého, odvolacieho argumenty odvolateľov nie sú dôvodné. Aj z vyjadrenia kolízneho opatrovníka mal súd za preukázané, že vzťah medzi matkou a dieťaťom nie je možné hodnotiť ako negatívny a vyžaduje si úpravu styku. Súd prvej inštancie správne zhodnotil, že je v najlepšom záujme maloletého, aj keď to nie je úplne v súlade s jeho vyjadrením, keď sa bude s matkou stretávať vo súdom určenom vymedzenom čase. Nemožno sa prikloniť k tvrdeniu, že len to je v záujme maloletého, čo je v súlade s jeho vysloveným názorom vo veci.

S poukazom na Dohovor o právach dieťaťa, podľa článku 3 záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkolvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi. Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zavazujú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, pričom berú ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za neho zodpovedných, a robia pre to všetky potrebné zákonodarné a správne opatrenia.

56. Podľa článku 8 Dohovoru, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú rešpektovať právo dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti, včítane štátnej príslušnosti, mena a rodinných záväzkov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov.

57. Podľa článku 9 Dohovoru, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa oddeleného od jedného alebo oboch rodičov udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi, ibaže by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa.

58. Podľa článku 18 Dohovoru, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, vynaložia všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Rodičia alebo v zodpovedajúcich prípadoch zákonní zástupcovia, majú prvotnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Základným zmyslom ich starostlivosti musí pritom byť záujem dieťaťa.

59. V každom prípade rozhodovania súdov vo veciach starostlivosti o maloletých je prioritou, záujem maloletého dieťaťa. Súd sa musí predovšetkým snažiť vytvoriť stav spravodlivej rovnováhy medzi záujmom maloletého dieťaťa a jeho rodiča, pričom zvláštny význam je daný záujmu maloletého dieťaťa, ktorý má mať prednosť pred záujmom rodiča.

Je nesporné, že v záujme maloletého je vyrastanie dieťaťa v stabilnej atmosfére pokoja, harmónie, porozumenia, lásky, v ktorom jeho výchova smeruje k pozitívnemu rozvoju jeho osobnosti, nadania, rozumových a fyzických schopností, mravného, duchovného a sociálneho rozvoja. Pokiaľ je situácia iná, treba mať na zreteli, že aj rozhodnutím o zverení maloletého dieťaťa jednému z rodičov do osobnej starostlivosti, alebo aj tretím osobám zostávajú zachované všetky rodičovské práva a povinnosti aj tomu z rodičov, ktorému maloleté dieťa nebolo zverené do osobnej starostlivosti. Tento rodič, aj keď je spravidla prevažne vylúčený z bezprostredného výkonu svojich rodičovských práv a povinností, najmä sústavného výchovného pôsobenia na maloleté dieťa, nie je pozbavený práva dieťa vychovávať. Je na ňom, aby využíval aspoň obmedzené možnosti na to, aby aj pri nedostatku príležitostí na sústavné výchovné pôsobenie mal na výchovu dieťaťa vplyv. Jedným z prostriedkov na zabezpečenie čiastočnej spoluúčasti rodiča, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, na výchove maloletého dieťaťa a na udržiavanie rodičovského vzťahu a upevňovanie citových vzťahov, je osobný styk rodiča s maloletým dieťaťom. Úlohou rodiča, ktorému nebolo maloleté dieťa zverené do výchovy, je najmä to, aby pri styku s maloletým dieťaťom svoju rolu vo výchove dieťaťa uplatňoval len pozitívnym spôsobom a v intenciách § 30, ako aj čl. 29 Dohovoru o právach dieťaťa, Úlohou rodiča, alebo osoby ktorá má maloleté dieťa v osobnej starostlivosti, je okrem iného aj to, aby so zreteľom na záujem dieťaťa vytváral priaznivé podmienky na styk tohto rodiča s maloletým dieťaťom, a to najmä vedením dieťaťa k správneému vzťahu k tomuto rodičovi (R 96/1967).

60. Základom pre rozhodnutie súdu vo veci samej bolo hodnotenie konkrétnych okolností prípadu vyplývajúcich z vykonaného dokazovania. Súd prvej inštancie správne zohľadnil aj názor maloletého, aj jeho záujem na úprave styku s matkou.

Odvolačný súd konštatuje, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností rešpektoval právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a pri svojom rozhodnutí prihliadol na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, aj pri názore maloleté, ktorý sa s matkou stretávať nechce. Styk matky s maloletým súd upravil v na začiatku v minimálnom rozsahu s postupným citlivým časovým tak, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržiavanie pravidelného, osobného styku s matkou v súčinnosti s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Senica, pracovisko Skalica.

61. S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku potvrdil.

62. O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ustanovenia § 52 Civilného mimosporového poriadku v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 Civilného sporového poriadku tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, pričom žiaden z účastníkov nepodal návrh na náhradu trov konania v zmysle ustanovenia § 57 Civilného mimosporového poriadku.

63. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).